

Gdy w leczeniu pęcherza nadaktywnego farmakoterapia nie działa...

lek. med. Tadeusz Hessel

Oddział Urologii i Urologii Onkologicznej, Szpital Uniwersytecki w Krakowie

Czy istnieją jeszcze inne możliwości leczenia zachowawczego oprócz tabletek?

Do podstawowej farmakoterapii w leczeniu zespołu pęcherza nadreaktywnego (ang. overactive bladder, OAB) należą leki antycholinergiczne. Wśród nich są zarówno leki starego typu, jak oksybutynina, tolterodyna, jak i nowe - np. darifenacyna czy solifenacyna. Nowością

metodzie - dlatego warto spróbować zmienić styl życia i udać się na zajęcia z wykwalifikowanym fizjoterapeutą! W Polsce, przy braku finansowania przez NFZ rehabilitacji urologicznej, z pomocą przychodzi Stowarzyszenie Pacjentów z NTM UroConti, gdzie za bardzo niską opłatą, można z takiego sposobu terapii skorzystać.

Co rozumiemy poprzez brak działania farmakoterapii?

Oznacza to stan, gdy nie udało się uzyskać satysfakcjonującej kontroli choroby lub gdy pacjent nie toleruje skutków ubocznych preparatów. Można wtedy rozważyć leczenie bardziej inwazyjne.

Leczenie chirurgiczne

Istnieją tutaj dwie główne metody: iniekcje z toksyny botulinowej oraz neuromodulacja nerwów krzyżowych. Druga metoda, pomimo pozytywnej rekomendacji AOTMiT z 8 września 2014 r., nie jest do dzisiaj refundowana w Polsce. Oprócz nich istnieją chirurgiczne metody leczenia pęcherza nadaktywnego, które traktujemy jako leczenie drugiego rzutu.

Wybór numer 1 - leczenie iniekcją toksyny botulinowej dopęcherzowo

Zalecane dla wszystkich pacjentów, u których nie powiodło się leczenie lekami antycholinergicznymi. Przed podjęciem leczenia toksyną botulinową pacjent/ka musi być poinformowany/a o:

1. ograniczonym czasie działania leku od 6 do 12 miesięcy i ewentualnej konieczności ponownego wykonania zabiegu,
2. ryzyku wystąpienia zakażenia układu moczowego,
3. konieczności wdrożenia samocewnikowania.

Wybór numer 2 - neuromodulacja nerwów krzyżowych, tzw. „rozrusznik pęcherza”

Według wytycznych Europejskiego Towarzystwa Urologicznego to także metoda leczenia, która powinna być oferowana dla pacjentów, u których nie powiodło się leczenie lekami antycholinergicznymi. Powinna być ona interesująca dla osób, które w perspektywie długiego okresu leczenia nie chcą być poddawane wielokrotnym iniekcjom toksyną botulinową, a jednocześnie akceptują większą inwazyjność zabiegu i konieczność kontroli działania urządzenia. Niezmiernie istotny jest tutaj wspólny wysiłek Stowarzyszenia UroConti oraz Polskiego Towarzystwa Urologicznego, który ma na celu uzyskania pełnej dostępności tej metody leczenia w Polsce.

Fot. #95231324 © freehandz - Fotolia.com

w farmakologicznym leczeniu OAB i jednocześnie alternatywą dla leków antycholinergicznymi jest mirabegron - antagonist receptorów beta-3-adrenergicznych. Prócz farmakoterapii możemy wymienić następujące możliwości terapeutyczne:

1. Zmianę stylu życia poprzez:
  - a) zmniejszenie spożycia kawy,
  - b) utratę masy ciała,
  - c) ograniczenie spożywanej ilości płynów,
  - d) zaprzestanie palenia papierosów.
2. Fizjoterapię:
  - a) trening pęcherza,
  - b) ćwiczenia mięśni dna miednicy,
  - c) elektrostymulację nerwu piszczelowego.
3. Właściwe użycie produktów absorpcyjnych - dla osób z nietrzymaniem moczu z parć, które nie chcą lub nie mogą być leczone w inny sposób lub w przypadku których inne metody terapii okazały się nieskuteczne.

Trzeba zaznaczyć, iż według Wytycznych Europejskiego Towarzystwa Urologicznego nie udowodniono wyższości leczenia behawioralnego nad leczeniem farmakologicznym w terapii nietrzymania moczu z parć naglących. Notuje się większą satysfakcję pacjentów w pierwszej

Inne metody w przypadku leczenia chirurgicznego

Możemy tutaj wymienić między innymi:

1. Auto-augmentację pęcherza moczowego - jest to operacja polegająca na nacięciu mięśnia wypieracza bez jednoczesnego nacięcia śluzówki pęcherza. Pozwala to na wytworzenie uchylka pęcherza i uzyskanie większej objętości pęcherza moczowego.
2. Augmentację pęcherza moczowego - tzn. powiększenie pęcherza moczowego o płat/fragment jelita (enterocystoplastyka).

3. Wytworzenie innego odprowadzenia moczu - tzn. chirurgicznego utworzenia innego miejsca niż pęcherz moczowy, przez który może się wydostawać mocz, np. poprzez zbiornik jelitowy.
4. W przypadku pęcherza neurogennego można również rozważyć przecięcie nerwów krzyżowych (rizotomia krzyżowa).

Wszystkie w/w metody niosą ze sobą duże ryzyko powikłań i wymagają od pacjenta w okresie po zabiegu regularnej kontroli lekarskiej do końca życia.

Zródło: www.uroweb.org/course/overactive-bladder-mechanisms-and-management

Problemy urologiczne u kobiet w ciąży

Agnieszka Dokowicz

Układ moczowy kobiety ciężarnej jest szczególnie narażony na występowanie chorób infekcyjnych. Powiększająca się macica może powodować ucisk na moczowody, co utrudnia odpływ moczu z nerek. Z kolei obecność rozwijającego się płodu ogranicza, a czasem nawet uniemożliwia wykorzystanie niektórych metod diagnostycznych (na przykład tych z użyciem promieni RTG). Dlatego leczenie problemów urologicznych kobiety ciężarnej wymaga współpracy ginekologa, urologa, a czasami i radiologa.

- Cięża powoduje fizjologiczne zmiany w układzie moczowym kobiety - mówi prof. Ewa Barcz, ginekolog z Uniwersyteckiego Centrum Kobiety i Noworodka Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. - Poszerzają się miedniczki nerkowe i moczowody, zwiększa przepływ nerkowy, a zmniejsza poziom kreatyniny i mocznika. Pod wpływem zmian hormonalnych zmniejsza się również napięcie mięśni moczowodów i pęcherza moczowego, co może powodować zastój moczu i ułatwia rozwój zakażeń układu moczowego. Ponadto u niektórych ciężarnych w moczu obecna jest glukoza (nawet jeżeli nie chorują na cukrzycę), co sprzyja namnażaniu się bakterii w drogach moczowych.

Infekcje układu moczowego

W prawidłowo funkcjonującym organizmie, drogi moczowe powyżej ujścia zewnętrznego cewki, powinny być jałowe, jednak czasem dochodzi do wnikania drobnoustrojów i namnażania w drogach moczowych, co powoduje stan zapalny. Sama obecność bakterii w układzie moczowym nie zawsze prowadzi do rozwoju stanu zapalnego i objawów choroby. Jeśli nie ma objawów zakażenia, a badania wykazują obecność bakterii, mówi się o bakteriomoczu bezobjawowym. U kobiet ciężarnych wymaga on leczenia (choć nie ma objawów zakażenia), gdyż u wielu z nich (ok. 40%), w późniejszym okresie ciąży (II i III trymestr), zakażenie może rozszerzyć się na górne drogi moczowe i wystąpią objawy odmiedniczkowego zapalenia nerek.

Przyczyną zakażenia układu moczowego w przytłaczającej większości przypadków (prawie w 90%) jest bakteria

Fot. #9521324 © freehandz - Fotolia.com